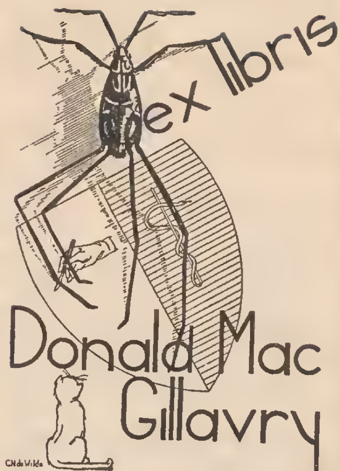
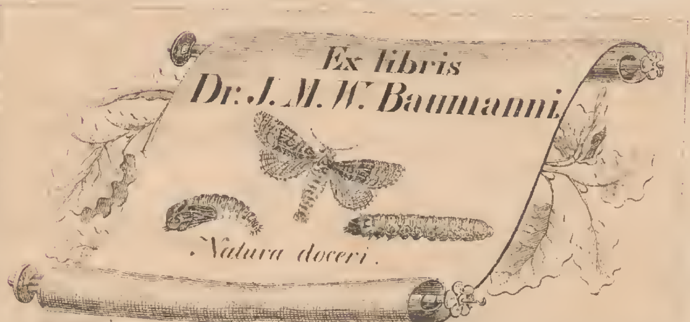
Jo. Ernest. Hebenstreit

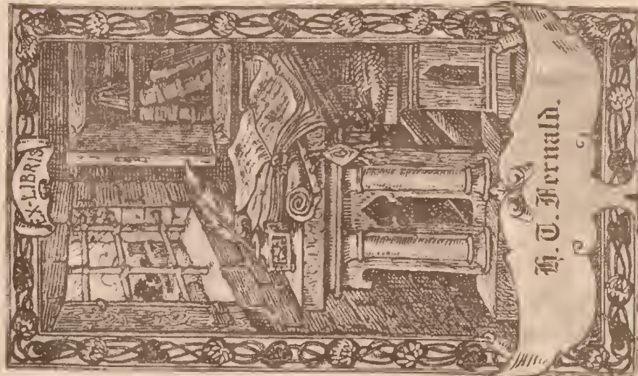
de

Insectorum Natalibus

cum Figuris

ex libris
Donald Mac
Gillavry
CN de Wilde

Ex libris
Dr. J. M. W. Baumanni.
Natura doceri.

EX-LIBRIS
H. T. Fernald.

J.A. Schwabe Cond: del.

Sysang sc:

FACVLTATIS MEDICAE

IN

ACADEMIA LIPSIENSI

H. T.

PROCANCELLARIVS

D. IOH. ERNESTVS HEBENSTREIT

ANAT. ET CHIR. P. P. ORD.

DE

INSECTORVM NATALIBVS

DISSERENS

DIE V. APRILIS ANNI CIↃ IↃCC XXXXIII. – 1743

PANEGYRIN MEDICAM

INDICIT

mmenſae ſubtilitatis animalia, (PLIN. *Hiſt. nat. Libr. XI. Prooem.*) quae inſecta appellantur, et partibus, quae corpus eorum faciunt, et induſtria, vel operarum expediendarum ingenio, et quod in ſummam admirationem abripere vnumquemque valet, naſcendi conditione, maioris exempli animalibus ſanguinei generis, nihil gloriae plus eſſe ſinunt. *Turrigeros elephantorum miramur humeros, taurorumque colla et truces in ſublime iactus, Tigrium rapinas, leonum iubas, cum rerum natura nunquam magis, quam in minimis tota ſit.* PLINIVS *Hiſt. nat. Libr. XI. cap. 2.* Seruant animalia, quam ſemel ab ouo nacti ſunt, formam; bis naſcuntur inſecta, natales ex ouo alteros, alteros ex aurelia celebrant, duplici vita, alia reptili, dum vermis aut erucae habitum gerunt, alia volatica, dum pennigeri animantis ſpeciem adſciſcunt, perfruuntur. Diuerſo, cum reperent, victu, diuerſis vitae organis vſa ſunt, quam quibus poſtea, vbi noua alitis forma ſumpta eſt, vtuntur. Quidquid per vniuerſam iſt-

hanc hiſtoriae naturalis partem dicitur, inaudita quadam, ſi reliqua contempleris animalia, nouitate, aures hominum in hac diſciplina hoſpitum offendit. Aquilis leones, vulturibus ſerpentes naſci, nemo, niſi cum magna credulitatis infamia, narrabit. Aſt, ſi inſectorum origines commemoramus, portenti nihil ſubeſt, ſi *crabrone*, *veſpa*, *ichneumone*, vermes, *ſcarabaeis* coſſos, qui fimetorum vermes ſunt, *locuſta* bruchos inuolucres, *papilione*, perniciſſimi volatus alite, tardigradas erucas generari perhibeamus. Qui naturae opera per animalium ſanguinei generis ordines intellexit, inter inſecta verſatus, inauditis antea factis, fere obſtupeſcit. Ingentis populi vnam matrem et reginam eſſe, prout in apum et crabronum gregariorum hiſtoria habetur, reptilia inſecta, quamdiu hac forma incedunt, nec mares eſſe nec foeminas, et generandi potentia deſtitui, ſub erucae forma ambulare papilionem, verme muſcam abſcondi, vt alia taceam naturae miracula, multis, niſi quis familiariter aliquamdiu iſtis rebus vſus fuerit, figmenti ſpeciem habitura ſunt. Quapropter et ille ſermo, qui de inſectis bis naſcentibus nunc inſtituendus eſt, inconditus videri poteſt quampluri-mis. Nec tamen aliter res ſeſe habet, ſi diuerſam animalis reptilis et volucris, quorum illud ex ouo, hoc ex chryſalide in lucem prodit, formam, nutritionis leges, vitaeque organa conſpicias; Tunc enim, tota ſerie rerum per vitam inſectorum euenientium expoſita, intelliges, poſtquam ex ouo natus eſt bombyx, quod exemplum vulgatiſſimum habetur, eundem

dem

dem subitaneo incremento auctum, alteram aliquam subire natiuitatem, dum, positis aliquoties exuuiis, sub vltima cute indurata sibi circumducit testam, ouo non tantum similem, sed verum ouum, in quo totius erucae forma disparet, statoque tempore, qui sub eruca incessit papilio, ruptis inuolucris, eluctatur. Status iste medius, per quem omnia insecta reptilia transeunt, totaque forma mutantur; quem vulgo metamorphosin appellant, natiuitatis speciem ita refert, vt propterea bis nasci insecta merito dicantur. Quod enim prima natiuitate euenit, vt vermiculus in ouulo sensim auctus, suoque, qui circum est, humore enutritus, inuolucro disrupto exeat, id altera illa natiuitate simili modo accidit. Induratur reptilis insecti cutis, et oui saepe formam inducit, volaticum insectum, quod sub cute repentis animalculi, quietum delituit hactenus, sub tegmine aureliae, organa vitae et motus sensim explicat, aqua circumluitur, et interdum sub suis inuolucris membra tendit, hinc aureliam commouet, non aliter, ac pulli oui compagem membrorum expansione solicitare et lacessere, tandemque effringere solent, vel prout embryo in suis aquis intra vterum commouetur. Certus aliquis, intra quem volaticum insectum membrorum robur sub inuolucris nanciscitur, terminus stabilitus est, quo exspirante, non aliter nascitur, rupta aurelia, insectum, quam embryo, ruptis secundinis, vel pullus, collisis oui testis, eluctantur. Id tamen hac altera insecti natiuitate singulare est, tota, quantam habituri sunt, statura pro-

 dire

dire pullos alites, omnique ſtatim ab incunabulis partium robore gaudere. Hinc, ex quo aureliam deſeruerunt, ſubito ad generationis negotium conuertuntur foeminae, potiſſimum phalaenarum foemellae ouula numeroſiſſima ſecum in lucem afferunt, marito iunctae ſubito pariunt, et moriuntur puerperae, paucis, ex quo natae ſunt, diebus: Ne quid ſimilitudinis deſit, ad exhibendum natiuitatis ſimulacrum
Fig. f. h. s. t. inſectorum mutationibus, ſitum etiam inſecti intra aureliam, anguſtiis loci commodum, madorem, dum aurelia emergit, meconium, quod recens excluſus pullus proiicit, capitis impetum, quo inſecta naſcentia ſuas aurelias terebrant, aut earundem articulos ſoluunt, non ſine magna admiratione contempla-
Fig. l. mur. Sunt etiam, qui agrippae naſcuntur, pedibusque primi nympha ſua exeunt, prout in muſca car-
Fig. l. m. nipeta obſeruamus. Sicut autem ouiparis omnibus animalibus praefixus eſt ſtationis intra ouum ſeruandae terminus, ita et inſectis contigit, vt illa in ſtatu hocce medio aureliae vel nymphae diu vel breui tempore perſiſtant. Sunt, quae triginta diebus ex reptili inſecto volaticum fiunt; ſunt, quae menſem durant, ſunt, quae ſemeſtri, ſunt, quae annuo ſpatio
Fig. s. ex quo repere deſierunt, et cutis inſecti in aureliam vel nympham conuerſa eſt, ſuam iſthanc alteram natiuitatem attingunt. Si quae enim reptilia inſecta, aeſtate mutationem ſuam ſuſcipiunt, calore aëris adiuta, perficiuntur ſubito, aliis, quae in aureliam, hyemi propiora, conuerſa ſunt, ſtatum huncce medium, decimo, ex quo mutari inceperunt, men-
ſe

ſe deſerentibus. Vt intelligas, aëris temperiem natales inſectorum accelerare, vel retardare, *Reaumurii* experimenta digna ſunt quae repetantur a curioſioribus. Ille enim aurelias aeſtiuas, ſuos foetus praecocius emiſſuras, frigore torpidas reddidit, partumque diſtulit in longum, hybernas autem aurelias calore natiuo gallinae, oua incubantis, cui vitreum cum incluſa aurelia ouum ſuppoſitum fuit, praecipiti partu vacuas reddidit, et papiliones, quos aeſtas latura erat, hyemi dedit. Non tamen vna eſt ſtationis iſtius, intra quam reptilis inſecti organa cum volatici inſecti organis permutantur, ſeu chryſalidis, externa facies, ſtructura, locus et firmitas, ſed pro inſectorum omnium infinita fere diuerſitate, immenſa etiam habetur aureliarum et nympharum varietas. Vulgatiſſimum illud eſt, reptile animalculum, poſtquam ſtupenda voracitate partes ſubito auxit, annulis contractis obrigeſcere, et indurari, cum totius formae permutatione. Sic totum erucarum genus chryſalide vel nuda vel glomere terreo, ſericeo membranaceoue obducta in papiliones conuertitur, diurnos aeque ac nocturnos, quibus phalaenis nomen eſt. Lex iſta naturae omnibus erucis, *animalculis ſcilicet mutabilis formae, pedatis, et octo ad minimum pedes, ad ſummum viginti duo pedes habentibus*, lata eſt, vt permutentur in papiliones. Vnica erucarum, quas mingentes appellamus, familia, ab iſta norma deflectit, et in veſpas-chineumones permutatur, quapropter etiam pſeudo-erucarum nomine inſignitae ſunt.

Fig. s. u. x.

ſunt. Similiter omnia reptilia mutabilis formae, apoda, quae vermes appellantur, mutantur in muſcas, easdemque vel quadripennes, vel bipennes, prout vermes ſex pedibus inſtructi, certiſſime in ſcarabaeum abituri ſunt. Eadem conſtantia affirmabis, dum muſcam, quae *volaticum inſectum alis membranaceis praeditum* dicitur, intueris, eam ex verme genitam eſſe, dum papilionem conſpicis, qui *inſectum volaticum dicitur, alis quatuor farinaceis praeditum*, erucam ante fuiſſe; dum ſcarabaeum, *animalculum coleopteron alis ſuperioribus corneis, inferioribus membranaceis inſtructum* conſideras, eundem verme pedato natum eſſe. Et his quidem omnibus eadem ſors cecidit, ex inuolucro membranaceo quaſi ex ouo, altera vice naſci. Stationum iſtarum, intra quas ſtupendum illud naturae opus perficitur, et diuerſa ſunt nomina, et formae diuerſae, et euentus admodum diſſimiles. Papilionibus ex chryſalide, quae ab auri colore aurelia, translatione ſignificatus a ſpecie ad genus facta, dicitur, naſci datum eſt. Inſignis habetur huius medii inſectorum ſtatus diuerſitas: aliae erucae telam ſericeam texunt, intra quam deliteſcit chryſalis, prout bombyci, erucae picearum et paucioribus aliis ſolenne eſt; aliae, quae ſub terra hybernant, ex glebulis terrae glomerem compingunt; aliae ex lanae, veſtium foliorumque ramentis, quod tineis domeſticis aut ſylueſtribus in more eſt, mobilem, quam cochlearum more circumferre poſſint, domunculam ſibi exſtruunt; ex cochleis teſtudinibusque minutis tinea aquatica ſtatio-

Fig. oo. pp. qq.

Fig. x.

tionem fabrefacit, intra quam altera iſta natiuitas ex chryſalide celebrari poſſit. Reliquae chryſalides nudae, nulloque inuolucro obductae iacent aut pendent, ſiquidem eruca mutationem ſuam ſubitura ſericeo filo ſtationem iſthanc perbelle obfirmare didicit. Videas praeterea chryſalides glabras, aſperas, perſonatas, tales ſcilicet, quae papilionis formam iam aliqua ratione commonſtrant. Quaecunque autem fuerit ex omnibus aureliis, cum caeteroquin foetus ſui, quem continet, ratione, oui ſimilitudinem prae ſe ferat, animalis tamen haud leuem ſimilitudinem ſimul tenet, ſiquidem et annulis ſuis commouetur, et branchiis reſpirat. Sicut enim eruca vel vermis iuxta vnumquemque annulum ſpiraculo gaudet ad vtrumque latus vno, ita chryſalis, quae nihil aliud eſt, quam vltima cutis erucae contracta, ſimiliter, ſua ſed pauciora numero ſpiracula poſſidet, quae ſenſim, quo propior partui accedit foetura, obliterantur. Reſpirare chryſalides, vel certe aëris communione perfrui, effectus docet, ſiquidem oleo inunctae omnes ſuffocantur, in aquam proiectae omnes aëreas bullulas ex ſtigmatibus nominatis proiiciunt, prout experimenta inſtituit REAVMVRIVS, cuius obſeruationes hiſtoriae inſectorum inſeruientes Tom. I. II. III. IV. V. et quod hoc argumentum concernit Tom. I. Obſ. X. admirandarum rerum expoſitionibus abundant. Tanta eſt naturae in ſecunda hac inſectorum natiuitate adiuuanda, et membrorum papilionis performatione, induſtria, quali vix grandiorum, ne dicam perfectiorum ani-

Fig. u.

Fig. s.

Fig. r. r. r. r.

malium originibus proſpexit. Similiter compara-
tum eſt cum nymphis, quibus, ex verme pedato ſca-
rabaeus, ex verme apode muſca effecta eſt. Ad ſi-
militudinem potiſſimum chryſalidum quam proxi-
Fig, k.l.m. me accedunt muſcarum bipennium inuolucra, in
quibus muſca non aliter, ac in chryſalide papilio,
delineata, hinc perfecta, pedibus, alis ac proboſci-
de inclinatis, et pro opportunitate loci compoſitis
continetur, tandemque crepantibus ab intrinſeca
inſecti commotione annulis naſcitur. A conſueta
autem forma recedunt nymphae muſcarum quadri-
pennium et inſectorum vaginipennium, vtpote
quae ex inuolucro naſcuntur perſonato, et modo
de reptilis inſecti forma aliquid, modo de volatici
inſecti ſpecie aliquid tenente: Muſcae omnes, quae
ore forcipem, ano aculeum gerunt, apes, veſpae,
crabrones, fuci, ichneumones ita naſcuntur; vt ver-
miculus ex ouulo genitus, non *ambulatorius*, prout
erucis et vermibus in more eſt, ſit vagusque, ſed *in*
Fig. a. b. c. f. *ſtatione ſua quietus*, indurata cute, mutetur in nym-
g. h. i. pham, in qua futuri inſecti membra omnia extus
conſpiciuntur. Exemplum ſit in apibus: Poſtquam
regina et mater, quod mireris, vna, intra alueolos
apiarii ouula vltra mille peperit, naſcuntur vermi-
culi, et materia vicina, quam nutrices apes ingeſſe-
runt, nutriuntur, hinc quieſcunt, apis faciem tenen-
Fig. a. a. te nympha, tandemque proiectis exuuiis emer-
Fig. e. d. gunt. Similiter comparatum eſt cum crabrone,
Fig. h. i. veſpa, fuco. Paulo aliter vtuntur, quos veſpas ſo-
litarias etiam nominamus, ichneumones, hi pro va-
rio

rio instinctu ouula modo in cortice arborum, modo in foliorum parenchymate, modo in fructibus, fructuum nucleis, aculeo ouiparo, defigunt, vnde tumores nascuntur gallarum titulo insigniti, in quibus vermiculus immutatus muscarum quadripennium natiuitati occasionem subministrat. Alii ichneumones ouula viuis insectis, eruca, chrysalide, papilione, vlceribus etiam animantium grandiorum defigunt, vt habeat vermiculus, quo enutriri possit, donec mutationem subeat, nympha, alitem ferocissimae indolis, et arachneis ipsis extimescendam gignente. Ex grandioribus scarabaeis plurimi nympha nascuntur, scarabaei ipsius formam tenente, prout Lucanus et Nasicornis habent, ast minima gens scarabaeorum, quales sunt *curculiones*, *coccinellae*, *lentiformes scarabaei cadauerum* ita nascitur, vt nympha vermis formam retineat, quare istum statum medium SWAMMERDAMMIVS *cuius Biblia naturae*, vnius per totam vitam viri opus leges mutationum stabiliuerunt, *nympha vermiculum* appellauit. Illud autem admirabile est et fere stupendum naturae opus, quo quadripennia quaedam insecta ex verme fiunt *nympha ambulans* vel nympha natatilis, quod singulare ideo est, quandoquidem reliquorum insectorum inuolucra omnia immobilia durante metamorphosi manent. Quod nymphas ambulantes attinet, illas nominamus, ex quibus, fissura prope dorsum acta, insecta quadripennia, *alis omnibus membranaceis*, *libellae* scilicet, *alis* etiam *superioribus corneis*, *locustae*,

Fig. oo. pp. qq.

Fig. gg. hh.

Fig. ii. kk. ll.

Fig. cc. dd.

Fig. aa. bb. quae ſub inuolucro quamdiu ſunt, *bruchus*, audiunt; hinc *grylli*, et *gryllotalpae*, *blattae*, *cimices ſylue-* Fig. ee. ff. *ſtres omnes*, *ex aquaticis tipula aquatica*, *apis*, *fucus* Ephemera Fig. mm. nn. *aquaticus*, erumpunt. ~~Ichneumon~~ triſeta ſimiliter ſub nymphae habitu ambulat. Alia inſecta aquatica ex verme pedato fiunt nympha natatilis, prout ampliſſima culicis hiſtoria, a BARTHIO et SWAMMERDAMMIO deſcripta id clare docet, et prout ex hemerobii metamorphoſi notum eſt, quod animalculum poſt alteram hancce ſuam natiuitatem vix diem viuit, ſubitoque, celebrato coitu, et proiectis in aquam ouulis, emoritur: Eleganter, nec prout in quam plurimis ſolet, oſcitantius de hac geneſi commentatur PLINIVS Hiſt. nat. Libr. XI. cap. 36. „Hy„panis fluuius in Ponto circa ſolſtitium defert aci„norum effigie tenues membranas, quibus erumpit „volucre, nec vltra vnum diem viuit, vnde hemero„bium vocatur.„ Videri equidem poterat, ac ſi iſta inſecta omnia ſtatim perfecta ex ouulo prodierint, hinc poſitis aliquoties exuuiis adoleuerint, tandemque alas ſub vltimis exuuiis abſconditas explicuerint, ita quidem, vt nec metamorphoſeos quidpiam, nec palingeneſias quidpiam inſit, prout mutari non dicuntur arachnei, millepedes, ſcolopendrae, aſtaci, ſerpentes, quandoquidem exuuias quotannis ponunt: aſt illud eſt, quod veram partium in nymphis ambulantibus inuerſionem contigiſſe docet, dum, antequam alas nacta ſunt iſta inſecta, ad generationis negotium prorſus inepta, nunc explicatis vagina alis, congrediantur, et ouulis foemellae foetum gerant

oua-

ouarium. Vnicum ſupereſt non tam mutationis, quam generationis inſectorum, quod a formicis et pediculo deſumitur, argumentum. Haec enim inſecta diſſimili a reliquis modo, ſtatim naſcuntur perfecta, ſuumque deſerunt ouum omnibus membris abſoluta. Inuolucrum illud, in quo formica ſuccreſcit, nihil aliud eſt, quam ipſum ouum matris, quod, poſtquam editum eſt, ſimul cum foetu creſcit, ſimili modo, quo lendibus pediculorum accidit, vnico per totam naturam exemplo. Quare, ſi natales inſectorum, ampliſſimi ſane argumenti materiam in ſumma capita contrahere, et breuiter exponere velis, ita concipienda erit ſententia: Quaedam inſecta volatica naſcuntur ex *aurelia* quod de papilionibus et phalaenis dicitur, quaedam naſcuntur *nympha*, quod muſcarum eſt, ex quibus latrinarum muſca ſingulari admodum inuolucro, muris ſpecie caudato gignitur; Fig. n. o. Alia naſcuntur *nympha perſonata*, Fig. s. t. u. x. *inſecti naſcituri formam habente*, quod de ſcarabaeis maioribus, deque muſcis quadripennibus ſtatuitur; Inſecta quaedam naſcuntur *nympha vermiformi*, quod ſcarabaeorum eſt minutorum; Inſecta naſcuntur *nympha ambulante aut natatili*, quod ad libellas, locuſtas, gryllos, et huius generis alia ſpectat; Inſecta tandem ex ouo naſcuntur nullique mutationi ſubiacent, quod de formica, quarum mares ſunt alites, de millepeda et ſcolopendra, valet. Audiamus ARISTOTELEM Hiſtor. Animal. Libr. V. c. 19. ſeqq. de iſta inſectorum reptilium in volatica metamorphoſi, deque naſcentibus ex aurelia vel

nympha pennigeris insectis differentem, vt intelligas non parum in hac philosophiae parte versatum fuisse Stagiritam. „Omnia insecta *ait* vermem faciunt; „nascuntur papiliones ex erucis, quae auctae, motu „cessant, suaque forma immutantur, appellanturque „tantisper chrysalides, quasi aurelias dixeris; duro „intectae putamine sunt, ad tactum mobiles, et circa „se habent meatus retiformes, telae aranearum „instar. Longo post tempore, putamine ru„pto, euolant inde animalia pennigera, quae pa„piliones vocamus. Dum erucae sunt, cibo „aluntur, atque excrementum emittunt, at ve„ro cum in aurelias sic dictas transierint, nihil „vel gustant, vel excernunt. Haec eadem ge„nerandi ratio est ceterorum, quae ex vermibus „veniunt. Nam et apum, et crabronum, et vespa„rum vermes, quamdiu recentes sunt, et aluntur „tantisper, et stercus emittere solent, at cum for„mae lineamenta coeperint, sub qua facie nymphae „adpellantur, iam neque cibum praeterea capiunt, „neque vllum reddunt alui excrementum, sed coër„citi et contracti quiescunt, nec vllo pacto moueri „se patiuntur, vsque dum adoleuerint, quo facto „euolat proles, rupto, quo continebatur, folliculo. „Eodem modo scarabaei tauri gignuntur ex ver„mibus, qui lignis aridis nascuntur. Primum enim „vermes ipsi immobiles fiunt, mox disrupto puta-
Fig. p. q. r. „mine, scarabaei genus exit. Asilus latiusculis, „quibusdam bestiolis, quae in fluuiis supernatant, „enascitur. Culices ex tipulis generantur. Feruntur

per

per aquam tipulae, paucis poſt diebus ſuperſtant" aquae immobiles et durae, mox rupto putamine," emergit culex. Scarabaei pilularii in fimo, quem" voluunt, conduntur per hyemem, paruosque ver-" miculos pariunt, quibus ipſi generantur. Muſcae" ex vermiculis fimi gignuntur. Vinarii culices ex" vermiculis, qui faece vini aceſcentis gignuntur, ori-" ginem trahunt. Et Hiſt. anim. lib. V. cap. 9. Cra-" brones et veſpae, apum more, foeturam inſtillant" ad latus cellarum faui, verum non in omnibus cel-" lis ineſt aequalis foetus, aliis in nympha eſt, aliis" adhuc in vermiculo. Manet foetus immobilis," cum in nympha eſt, et membrana velatur, (cap. 23.)" Locuſtae pariunt in terra fixo cauliculo, et loco eo-" dem foetum deponunt, hinc vermiculi oriuntur," membrana ambiuntur, qua diſiecta, emergunt lo-" cuſtae et auolant. cap. 28.

Tanta fuit Philoſophi in minutiſſimis iſtis re-rum contemplationibus induſtria, vt, ſi pauca demas, quae hominis, ſummis negotiis diſtracti, curam effugerunt, a recentioribus non equidem noua ſed experimentorum fide obfirmata magis, mutationis inſectorum momenta prolata eſſe intelligas, nec mirari conuenit, SWAMMERDAMMIVM, LISTERVM, GOEDARTIVM, MALPIGHIVM, VALISNIERIVM, MERIANAM, FRISCHIVM hinc non ſatis laudandum REAVMVRIVM, quibus vita his loboribus transacta eſt, ad ſummum hanc animalium

lium historiam euexisse. Vt istud argumentum, quod ex nostris quidam magno studio colunt, meum nunc facerem, occasionem praebuit consimilis, quae natiuitatem hominis attinet, materia, ab illo disputanda, cui haec solennis indicitur Panegyris. Est ille, quem collaudandum suscipio, Vir Praenobilissimus et clare doctus

DOMINVS ANTONIVS HEINS,

HAMBVRGENSIS,

MEDICINAE BACCALAVREVS DIGNISSIMVS.

Ex quo ille nostris interfuit, nihil omisit studiorum, quibus arti suae vtilitatem vel ornamentum afferre potuit. Omnium, quotquot artem docemus, doctrinas sedulus hausit, et Nostro atque suorum magno gaudio laboribus academicis imposuit coronidem. In examine vtroque optime stetit, et fiduciam, quam de eo conceperamus, impleuit. Nunc conspectui sistendus est publico, vt voti sui reddatur particeps, postquam de *Capitonibus partu laborioso nascentibus* disputauerit. Huic actui cum Procancellarium me auctoritas superiorum dederit, ego pro muneris mei ratione *Rectorem Academiae Magnificum, Illustrissimos Comites, Vtriusque Reipublicae Proceres, Generosissimos, Nobilissimosque commilitones* die V. Aprilis, hora IX. decenter inuito.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

